

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

v. 34. 35. 36.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

in Christo, dum & ipse in illo est, vt pote Christianus. Nam etsi diem dixeris, lucis rem ostendisti qua diem praeſtat, licet non dixeris lucem. Ita etsi non directo pronuntiauit, Qui me confessus fuerit, nõ est diuersus actus quotidiana confessionis à sensu Dominicae pronuntiationis. Quod enim est quĩ se confiteatur, id est Christianum: etiam id per quod est confiteatur, id est Christum: Proinde qui se negauit Christianum, in Christo negauit, negando se in Christo esse, dum negat se Christianum: & Christum autem in se negando, dum se in Christo negat, Christum quoq. negabit. Ita & qui in Christo negauerit, Christum negabit. Et qui in Christo confessus fuerit, Christum confitebitur. sufficiens igitur & si de consuetudo tantummodo Dominus pronuntiaſſet, ex forma enim confessionis contrariõ quoq. eius prauidicaretur, id est negationi, perinde negatione negationem rependi à Domino, quem ad modum confessione confessionem. Et ideo quum in forma confessionis etiam negationis conditio intelligatur, apparet non ad aliũ modum negationis pertinere, quod de ea aliter Dominus pronuntiauit, quam de confessione, dicendo: qui me negauerit, non qui in me. Profpexerat enim & hanc viẽ plerumque in expagnatione nominis subsecuturam, vt qui se Christianum negaſſet ipsũ quoque Christum compelleretur blasphemando negare.

Confessio fi-
dei hæretici
est fides.

§. 4. Gnosticatorum causam nostri Calviniani susceperunt, graue enim visum illis est, cum periculo confiteri, mallent sola fide, eaque occulta saluari. Obicit Malsculus in persona confiteri detrectantium: *Si fidei tribuitur iustitia & salus, quomodo necessario exigitur confessio? ergo non iustificat, & saluat sola fides.* Respondet ille; non hoc agi, sed confessionem nihil diuersi habere a fide. Nihil enim aliud esse, quam veræ fidei testimonium & fructum. [*Quemadmodum, inquit, & de fide & operibus cum loquimur, non duas res à seinuicem diuersas proferimus, sed opera locamus in locum testimonii de vera fide. Potest autē fieri vt opera quibus quam habeat sine fide. Huic nihil profunt opera. Rursus potest fieri vt fidem quæ simul et sine operibus, illi nihil profuerit opinio fidei, quæ non vera sed mortua est, si oportunitas adferri bene facienda. Ita & de confessione Christi loquimur. Credimus an qui amant ipsi sibi somnia fingunt.]*

Fidem, & opera Apostolus disiungit; & Caluiniani pariter. hi cum sola fide, sine operibus saluari nos posse putant. Quid si sola fides absq; operibus saluat, etiam saluat ab eo confessione; si negauerit Christum, negabitur, hoc est, damnabitur, ergo confessio necessaria est, & necessarium ne neget, negatio enim mortale peccatum est. Quam confessionem negligendam censent sectarii, ex eo patet, quod de lege Dei solent docere. Monet Christus confitendum esse, negantis Christum, mutuum negationem comminatur. Quid ad ista Luigitur & factus? c. 4. Gal. totum hoc genus contemnit. [Sentias terrorem legis, dicas: Lex non audiam te, quia habes impeditam & tardam linguam. Deinde, plentudo temporis iam venit, ideo liber sum. Non feram igitur iussum imperium tuum. Ex hisce discere vrin causa iustificationis contemptissime de lege loquaris exemplo Apostoli qui legem vocat elementum mundi, mortiferas traditiones, virtutem peccati, nam si permisisset legem in conscientia dominari, cum tibi res est cum peccato & morte, reuera nihil aliud est lex, quam omnium malarum haresium & blasphemiarum sentina, quia tantum auget peccatum. Quare hic sit prudens, longissime abieges Mosen balnum & blesum cum sua lege, neque vilo modo te moueant terrores & minae ipsius. Hic simplici et sit tibi insuspectus, & haeticus, excommunicatus, damnatus, deterior Papa, & diabolo, ideo prius non audiendus. Debemus quidem extra conscientiam facere ex ea Deum, in conscientia vero est vere diabolus. Dicat igitur pius legem & Christum duo contraria esse prius incompaibilia. Ante Christum est sancta, post Chri-

stum est mors. Ideo ubi Christus venit, nihil simpli-
citer scire debemus de lege.]

Quod uero etiam legem confessionis ad aliam vi-
tam cum Gnostici relet ex eodem commentario
constat. [Ideo alluescatis, vt veniente lege & ac-
cusante conscientiam, dicas, Domina lex, nō in tem-
pore, sed nimis mature venis expecta adhuc quadrin-
gentos & triginta annos. Hi si transacti fuerint venite &
poteris. Sed tum veniens nimis tardē venies, quia legem
ducentis & triginta annis praeuenit te promissa, cum
adterior, & in ea suauiter acquiesco. Ideo nihil mihi
recum, non te audio; iam enim uiuo cum Abraham
credente.]

Præclara sane consuetudo, vt legem Dei, quam nobis Psalmus 118. toties commendat, tam irrisorie committere. Quid enim Christus? si me negaueris coram hominibus, negabo te coram patre meo. Quid hæc Lutherus? Nimis mature venis, domine legislator, veni post quadringentos & triginta annos. Porro si fides & fidei confessio eadem sunt; omnia quæ de fide dicuntur, etiam de confessione dicenda sunt, at sane confessio, & negatio opera sunt, a fide omnino distincta.

VERSVS 34. 35. 36.

*Nolite arbitrari quia pacem veni-
rim mittere in terram: nō veni pa-
cem mittere sed gladium. Veni e-
nim separare hominem aduersus
patrem suum, & filium aduersus
matrem suam, & nurum aduer-
sus socrum suam. Et inimici homi-
nis, domestici eius.*

QVÆSTIO I.

Qualis hæc sit, & unde dissensio oriatur?

§. 11. **O** Stenditur cur difficilis sit illa confessio, quia si-
licet multos habet oppugnatores, si enim to-
tus mundus fidem amplecteretur, nihil erat con-
fessionis, nunc autem pugna & bella oriuntur, nō ex inten-
tione Christi, nec Evangelii natura, sed hominum ve-
ritati resistentium malitia. Et Prophetæ quidem pa-
cem prædixerant. *Isaias 23. & seq. Michaas 4. 1. & seq.*
& Luc. 2. 14. ita canunt Angeli, & ipsi Apostoli pacis
præcones mittuntur, sed pax illa est pæcorum cum
Deo & Angelis coniunctio, inter fideles amor, hinc
oritur acie bellum, nam sic diabolo & mundo, quæ
mala si de possederunt, auferuntur, quæ exigunt, ne-
gantur, insurgit itaque impietas ante sopita. Itaque
gladius mittitur, hoc est bellum, quia sine bello cede-
re Dæmon non vult. Non venit ad pacem pecu-
liarem faciendam, deinde non venit vix in bellum conci-
ter, sed tamen hoc consequitur.

§. 2. Gladium alii verbum Dei, alii amorem Dei, filios parentibus diuidentem interpretantur. Sicciam hæretici: Beza illa *ἡ οὐκ ἐστιν*, non sine Dea creto tamen sequi. Decretum est quidem, sed prædicandi Evangelii, non scandalii, non mittit pacem qualem mali cum malis habent, sed pacem conscientiarum, & bonorum, scandala demon superinducit.

§. 3. Nullum vinculum est, quod Evangelium, li
obstat non rumpat, hinc intestinum & plane dome
sticum bellum. Ita Mich. 6. 7. qui addit: & inimici
hominis d' messici eius. Verum Propheta agit de corru
ptis moribus, vnde exitium Israelitarum seculum est.

Christus tamen huc refert; nam tale dissidium in mundo, & tum erat, & nunc quoque est, domesticorum ob religionem rixa. *v. 24.* relata ad maritum sponsa, ad focum nuptiarum dicitur Pax interna, bellum exterum. De pace vide Isaiam 2. 3. 9. & 6. 7. Mich. 4. 1. Ephes. 2. 11.

VERSVS 37.

Qui amat Patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus. Et qui amat filium, aut filiam super me, non est me dignus.

QVÆSTIO I.

Quis amor qui Christo indignum efficit?

§. 1. Cyprianus Epistol. 26. hac voce nos quasi ad prælium ait excitari. Reuera enim serium est magni imperatoris præceptum: quo nos iubet se sequi, nec villo amore alio abduci permittit. Duos affectus arctissimos filiorum & parentum nominat, qui excendi sunt, si causa Christi agatur: si enim quis ita amat Patrem, aut filiam, ut Christum confiteri nolit, non est ipso dignus ut licet sit discipulus heres regni celorum, itaque non hic consilium perfectio omnia relinquendi, sed præceptum est, nihil Deo antepone di. Qui amat Patrem aut matrem, id est, me offendit potius, quam ut matrem aut Patrem relinquat, non est me dignus, vel de discipulatu, vel vita æterna: Lucas habet, qui non odit; non quod verum odium imperet, sed quod maiorem Dei amorem velit, ut si Pater, mater, filius, filia contra Deum agere suadeant, eos fugiat, peccatum detestetur. Verum hac de re alibi commodius.

VERSVS 38.

Et qui non accipit crucem suam & sequitur me: non est me dignus.

QVÆSTIO I.

Quæ crux?

§. 1. Portabant crucem suam, ad id supplicium damnati, inde dicebantur *duci sub furcâ*, nudi flagellis cedebantur, ut sic procedere cogerentur, si recitarent; stimulis fodiebantur, vrebantur. Cum ergo Christiani alia nulla causa, quam fidei crucem subirent, vult eos sponte eam attollere in humeros. Quod de cruce dicit, id de omnibus afflictionibus dicendum est, si enim tam grande tormentum, multo magis minor ferenda, & in cruce omne genus erat malorum, vitæ personæ, odium, mala mansio, & supplicia præcedentia. *αὐτὸν δὲ* inquit, est à Deo recipere atque admittere, sponte subire & Christum præeuntem sequi.

§. 2. Cum ait *ὁμοῦ με ποῖ* me, Beza existimat, neminem sequi Christum; si eum aliquo cultu in Scriptura non comprehenso prosequatur. Pone, inquit, sequitur me, *αὐτὸν δὲ* *ὁμοῦ με*, ad verbum, retro me, vel post me, ut supra c. 3. 11. Quod certe notandum est, ut qui Deum colunt cultu à se excogitato, intelligant se non sequi Christum, sed illi prave velle. Itaque *ὁμοῦ με* sum interpretatus, Pone me: quia quum Evangelista præter verbum *αὐτὸν δὲ* *ὁμοῦ με*, addendum aliquid prætere iudicavit, hoc quoque putauimus necessario exprimendum, quod à veteri interprete, & ab Erasmo fuit neglectum. Multi enim se Christum sequi dicunt, quum illi soli sequantur, qui pone sequuntur: si qui illum verbo suo præeuntem possint ostendere.

Quod ad verba attinet, in Latino satis intelligitur, *D. sensus* *interpres.* eum qui sequitur, non ante, sed pone sequi. ideo reprehendi non debet interpres, quod verbum non necessarium omiserit, licet etiam emphaseos causa addere potuerit. Sequuntur autem Christum non tantum qui verbum eius scriptum obseruant, sed etiam illi, qui ordinem, caerimoniasque in Ecclesia eius consuetas retinent. Nam de talibus ex verbo Dei Ecclesias audit *Nemo Christi* iubemur. Ut enim sequatur opus est, eadem gradi via. *stum sequitur, nisi in Ecclesia.* Qui vero in Ecclesia non est, extra viam est.

VERSVS 39.

Qui inuenit animam suam, perdet illam: & qui perdiderit animam suam propter me, inueniet eam.

QVÆSTIO I.

Quid nuncire animam & perdere?

§. 1. Qui animam suam, hoc est, scriptum inuenit *Inuenire* *animam,* *seruare vitam.* his periculis & doloribus ereptum in tuto collocauit negando, vel non cōfiteo, crucē excutendo, is perdet in futuro sæculo, res amissas, aut penè amissas, cū recuperauim⁹ gaudeamus, & diligentiorē illis custodiam adhibemus, ita qui in carcere vel tribunali negabant, iterum sibi redditi suisque videbantur, gratulabantur anni i, inuēti dicebantur. Videtur allusio ad eos, qui olim per plagium in seruitutem adducebantur, ac deinde inueniebantur ingenti suorum gaudio, sic & hiberati carceribus, & aliis malis inuenti putabantur. Et contra perdit, qui non inueniebantur; at hitamen inuenti dicuntur in cælo à Deo, & Angelis, aliis perdit, at opinione vulgi perisse putantur qui moriuntur, salui qui euaserunt. Inuenire animam & vitam seruare præsentem.

§. 2. Hic inuentioni animæ tribuitur exitum, perditioni vero salus. Itaque solidè probat Bellarminus lib. 1. de baptismo, cap. 6. martyrio non sola fide salutem acquiri, quod clari⁹ ex Luc. 9. 24. 14. 26. Ioan. 12. 25. probatur. Nam ubi dicitur, qui perdiderit salutem faciet, non est dubium de æterna salute sermone esse.

VERSVS 40.

Qui recipit vos, me recipit: & qui me recipit, recipit eum qui me misit.

41. *Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ: mercedem Prophetæ accipiet. & qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet.*

42. *Et quicumque potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigide, tantum in nomine discipuli: Amen dico vobis, non perdet mercedem suam.*

QVÆSTIO I.

Quæ merces Apostolos recipientibus datur?

§. 1. Qui sincere & humaniter recipit legatum, & legatam recipit, Christus legatus est Patris, Apostoli Christi, iis ergo recipiendis & Christus & Pater Christi recipitur.

Matthæi 10
Evangelium
Cui